

גמ"ר 11897/11/17 - מדינת ישראל נגד ברוך שטרן

בית משפט השלום לתעבורה בירושלים

גמ"ר 11897-11-17 מדינת ישראל נ' שטרן
תיק חיצוני: 5431/14 פמי

כבוד השופטת שרית זוכוביצקי-אורי	בפני
מדינת ישראל	מאשימה
	נגד
ברוך שטרן	נאשם

החלטה

בפני בקשת הנאשם לבטל את כתב אישום שהוגש כנגדו בעילת הגנה מן הצדק בשל שיהוי ניכר בהגשת כתב אישום אשר גרמה לטענתו לפגיעה ביכולתו להתגונן.

ביום 8.11.17 הוגש כנגד הנאשם כתב אישום המייחס לו גרימת מוות ברשלנות של שני בני אדם ופציעתם של שלושה בתאונה שהתרחשה ביום 10.8.2014 בשעה 15:50.

על פי כתב האישום סטה הנאשם לנתיב הנסיעה הנגדי ופגע ברכב שנסע בו .

טענות הצדדים

לטענת הנאשם ממועד התאונה ועד הגשת כתב האישום חלפו 3 שנים. בשל חלוף הזמן נפגעה יכולתו של הנאשם להתגונן מפני כתב האישום באופן בלתי הפיך כיון ששנתיים לאחר התאונה קטע הכביש בו התרחשה התאונה שופץ ונסלל מחדש ובנוסף הרכב המעורב שנסע בנתיב הנגדי שוחרר כשבועיים לאחר התאונה ללא מסירת הודעה לנאשם ועל כן נמנעה יכולתו לבדוק אותו.

בדיון אמר ב"כ הנאשם כי בעקבות התאונה נפגע הנאשם מוחית ומוטורית, אושפז בטיפול נמרץ כשהוא מורדם ומונשם ועל כן ולא זכר את התאונה. לטענתו בנסיבות אלה איסוף הנתונים מזירת התאונה הוא קריטי עבור הנאשם כיון שבשל מצבו הרפואי לא יכול היה הנאשם למסור גרסתו לאירוע.

לטענתו בשימוע לפני הגשת כתב אישום אשר הודעה עליו נשלחה לנאשם רק ביום 29.5.17 הסבירה המאשימה כי הסיבה לשיהוי בהליכים הינו לחץ עבודה, ריבוי תיקים ותיעדוף נמוך של התיק.

לטענת הנאשם כתוצאה מהשיהוי בהגשת כתב האישום שנגרם בשל רשלנות המאשימה ועקב הזנחת ההליכים מצידה אין באפשרותו לאסוף ראיות ולבצע חקירה משלו בזירת האירוע ומשכך נגרם לו עיוות דין של ממש, פגיעה קשה ביכולתו להתגונן עד כדי איונה לחלוטין ובזכותו למשפט הוגן.

לטענת הנאשם רק ביטול האישום יתקן את הפגם המהותי שנפל בניהול ההליך.

לבקשת הנאשם צורפה חוות דעת מומחה מיום 8.8.17 שהוכנה על-ידי חוקר תאונות דרכים מר אלעד רון שם נכתב כי אין באפשרותו לבחון את מקום התאונה בשל שיפוץ הכביש ושחרור הרכב המעורב.

לטענת המאשימה יש לדחות הבקשה כיון שלא נפל פגם בהתנהלותה ועל כן אין מקום לטעון לשיהוי.

לטענת המאשימה השיהוי בהגשת כתב האישום נבע מצורך בהשלמת פעולות חקירתיות .

ביום 6.1.15 הגיע תיק החקירה לראשונה למשרדי המאשימה והוחזר ליחידה החוקרת לצורך השלמת סיכום תיק והמלצות.

ביום 27.1.15 הוחזר התיק עם רשימת ההשלמות הנדרשות וביום 27.10.15 כעבור 10 חודשים, הועבר התיק להשלמת חקירה נוספת באשר לתקינות הגלגל האחורי של הרכב וצילום הזירה ותרגום עדויות מהשפה הערבית.

ביום 7.6.16 הוחזר התיק מהיחידה החוקרת, ביום 29.5.17 כעבור כשנה נשלח מכתב היידוע לנאשם, ביום 18.10.17 נערך השימוע וביום 8.11.17 הוגש כתב האישום כנגד הנאשם.

לטענתה היה על הנאשם לפעול לבדיקת הראיות בזירה באופן מידי ולא להמתין לאפשרות של קיום הליך משפטי נגדו כיון שבדרך כלל זירת תאונות דרכים מפונה מיד בסיום החקירה ואין לנאשם "זכות קנויה" שהשטח יישאר סטרילי ולא ישתנה עד להגשת כתב אישום נגדו.

לחילופין טענה המאשימה כי ככל שנפל פגם בהתנהלותה, אין בכך כדי להביא לביטול האישום.

לטענת המאשימה יש להביא בחשבון את האינטרס הציבורי שבניהול ההליכים נגד הנאשם כיון שבתאונה קופחו חייהם של שני בני אדם ונוספים נפצעו ושיקול זה עשוי לגבור גם על שיקולי צדק אחרים.

דין

ההלכה היא כי טענת הגנה מן הצדק יש לקבל במשורה במקום בו יש לתקן עוול ממשי שנעשה כלפי הנאשם במעשיה הנפסדים של רשות התביעה. בע"פ 3737/94 **יפת נ' מדינת ישראל**, פ"ד נ(2) 221 נקבע כי יש לעשות שימוש בטענת הגנה מן הצדק במקום בו פעלו רשויות התביעה בשרירות וממניעים זרים עד כדי רדיפת הנאשם. מאז פסק דין יפת רוכזו התנאים ודי ברשלנות של ממש כלפי הנאשם בעצם הגשת האישום או באופן הגשתו אך יחד עם זאת נקבע כי יש לקבוע כי מדובר במעשים נפסדים כלפי הנאשם באופן שהנאשם נפגע ותחושת הצדק של בית המשפט מזדעקת.

בע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ, פ"ד נט(6) 766 (להלן: "פסק דין בורוביץ") נקבעה ההלכה בנושא בחינת ההגנה מן הצדק (שם עמ' 806-805):

"עיקר עניינה של ההגנה מן הצדק הוא בהבטחת קיומו של הליך פלילי ראוי, צודק והוגן. בעיקרון עשויה אפוא ההגנה לחול בכל מקרה שבו קיומו של ההליך הפלילי פוגע באופן ממשי בתחושת הצדק וההגינות כפי שזו נתפסת בעיניו של בית המשפט. מטרת החלתה של ההגנה היא לעשות צדק עם הנאשם, ולא לבוא חשבון עם רשויות האכיפה על מעשיהן הנפסדים. ואולם לרוב (אם כי לא תמיד) תיוחס הפגיעה בצדקתו ובהגינותו של ההליך הפלילי להתנהגות נפסדת של הרשויות, ובמקרים כאלה אכן מוטל על בית המשפט לבקר את מהלכיהן. ברם לא כל מעשה נפסד שעשו הרשויות החוקרת או המאשימה או רשות מעורבת אחרת יצדיק את המסקנה שדין האישום להתבטל מטעמי הגנה מן הצדק בין מפני שבאיזון בין האינטרסים הציבוריים המתנגשים גובר העניין שבקיום המשפט, ובין (וזה כמדומה המצב השכיח) מפני שבידי בית המשפט מצויים כלים אחרים לטיפול בנפסדות מהלכיהן של הרשויות. ביטולו של הליך פלילי מטעמי הגנה מן הצדק מהווה אפוא מהלך קיצוני שבית המשפט אינו נזקק לו אלא במקרים חריגים ביותר. בדרך כלל יידרש הנאשם להראות שהתקיים קשר סיבתי בין התנהגות הנפסדת של הרשויות לבין הפגיעה בזכויותיו, עם זאת אין לשלול אפשרות שהפגיעה בתחושת הצדק וההגינות תיוחס לא להתנהגות שערורייתית של הרשויות, אלא למשל לרשלנותן, או אף לנסיבות שאינן תלויות ברשויות כל עיקר אך המחייבות, ומבססות, בבירור את המסקנה כי במקרה הנתון לא יהיה ניתן להבטיח לנאשם קיום משפט הוגן, או שקיומו של ההליך הפלילי יפגע באופן ממשי בתחושת הצדק וההגינות. אך נראה כי מצב דברים כזה אינו צפוי להתרחש אלא במקרים חריגים ביותר.

ההכרעה בשאלה אם המקרה שלפני בית המשפט מצדיק את החלתה של הגנה מן הצדק, אמורה לשקף איזון נאות בין מכלול הערכים, העקרונות והאינטרסים השונים הכרוכים בקיומו של ההליך הפלילי. מן העבר האחד ניצבים האינטרסים התומכים בהמשך קיומו של ההליך, ובהם העמדת עבריינים לדין ומיצוי הדין עמהם; הוצאת האמת לאור; קיומם של מנגנוני גמול, הרתעה וענישה; שמירה על ביטחון הציבור; הגנה על זכויותיו של הקורבן הנפגע. ומן העבר האחר ניצבים האינטרסים השוללים, במקרה הקונקרטי, את המשך קיומו של ההליך, ובהם הגנה על זכויות היסוד של הנאשם; פסילת מהלכיה הנפסדים של הרשות והרתעתה מפני נקיטת מהלכים דומים בעתיד; שמירה על טוהר ההליך השיפוטי; שמירת אמון הציבור בבית המשפט."

בפסק דין בורוביץ נקבעו 3 שלבים לבחינת טענת הגנה מן הצדק. בשלב הראשון יש לזהות את הפגם שנפל בהחלטת הרשות במנותק משאלת האשמה או החפות. בשלב השני לאחר שזוהה פגם על בית המשפט לבדוק אם בקיום ההליך הפלילי חרף הפגמים יש פגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות. בשלב השלישי ככל שנקבע כי אכן יש פגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות יש לבדוק אם יש אמצעי מתון יותר מביטול כתב האישום כדי לרפא את הפגם.

ברע"פ 1611/16 מדינת ישראל נ' ורדי מיום 31.10.18 (להלן: "פסק דין ורדי") נדונה בין השאר עילת השיהוי כמקימה

הגנה מן הצדק ונקבעו שלושה תנאים שבהן יש מקום להחילה:

"סבורני כי במקרים חריגים תיתכן הכרה בתחולתו של עקרון ההגנה מן הצדק, מחמת חלוף זמן משמעותי בהגשת כתב האישום, וזאת בהתקיים התנאים דלהלן (א) משך הזמן שחלף מאז ביצוע העבירה הוא משמעותי; (ב) הפגיעה בהגנתו של הנאשם, בחירותו ובנסיבות חייו האישיות, עקב השיהוי בהגשת כתב האישום, היא ממשית ומוחשית; (ג) אין בנמצא טעם מניח את הדעת להתנהלות זו של הרשות מחמת מורכבות ההליך, ניהול החקירה, או עומס מכביד. מקום בו מצא בית המשפט כי השיהוי שנפל בעניינו של נאשם הוא אכן מכביד, בהתאם לשיקולים הנ"ל - עליו לבחון האם עומדת לו ההגנה מן הצדק, בהתאם למבחן התלת-שלבי לתחולתה של הדוקטרינה, ובשים לב לשפע הסעדים העומדים לרשות בית המשפט, מקום בו מצא להורות על תחולתו של עקרון ההגנה מן הצדק."

דהיינו על בית המשפט לבחון ראשית האם השיהוי הוא מכביד ואם התשובה על כך היא חיובית עליו לבחון את המקרה על פי המבחנים שנקבעו בפסק דין בורוביץ.

מן הכלל אל הפרט

האם פעלה המאשימה בשיהוי

כתב האישום הוגש כ-3 שנים לאחר התאונה. הפעולות אותן ביצעה המאשימה על פני השנים מעידות על השתהות שאין לה הסבר או הצדקה ממשית נוכח מידת המורכבות של הפעולות אותן ביצעה והזמן הרב שחלף ביניהן. אין מדובר בשיהוי בזדון עם זאת אני סבורה אני כי כתוצאה מהשיהוי נפגעה יכולתו של הנאשם לאסוף ראיות שעשויות היו להואיל להגנתו באופן המצדיק הפעלת דוקטרינת הגנה מן הצדק.

לפיכך אני קובעת כי מדובר בשיהוי מכביד.

פגיעה בתחושת הצדק וההגנות

לטענת הנאשם שהיה פגע ביכולתו לבחון את זירת התאונה כיון שהכביש בו התרחשה שופץ ולנוכח השבת הרכב המעורב. צודקת המאשימה כי אין שום ערובה לכך שלאחר בחינת הממצאים בזירה וסיום החקירה לא תשתנה זירה התאונה באופן שעשוי לפגוע בהגנת הנאשם. ידוע כי הממצאים הראשוניים בזירה מתפנים תוך פרק זמן קצר לאחר פתיחת הזירה וכלי רכב חולפים עשויים לשנות את מיקומם או לחבל בהם. מטבע הדברים למאשימה יש יתרון יחסי בבחינת זירת תאונה כיון שחוקר התאונה מגיע לזירה בסמוך לתאונה.

שינוי כביש או שיפוצו עשוי להתרחש גם מיד לאחר התאונה כשאין כל שיהוי בהגשת כתב האישום. אולם ככל שעובר זמן ממועד התאונה הסיכוי לשינוי מהותי יותר בזירה הולך וגדל וכך גם הסיכון לאובדן ראיות ולפגיעה משמעותית בהגנת הנאשם.

במבחן התוצאה השיהוי הוביל לכך שהמומחה מטעם הנאשם לא יכול היה לערוך חוות דעת על סמך ביקור בזירה ולבחון את הרכב המעורב ועליו להסתמך על ממצאים ותיעוד של הבוחן מטעם המאשימה.

הפגיעה בהגנת הנאשם במקרה זה אינה מוחלטת שכן היא תלויה במידה רבה בתיעוד הממצאים בזירה על ידי הבוחן המשטרתי בסמוך לתאונה וחקירת עדי ראיה. ככל שתיעוד הזירה בזמן התאונה מקיף ומדויק יותר באמצעות תמונות, מפות, מדידות ובדיקות ניתן יהיה לקבל תמונה עובדתית של זירת תאונת דרכים לפני שיפוץ הכביש ובכך להגיע לחקר האמת וכל זאת בשים לב לכך שעל פי כתב האישום נגרמה התאונה כתוצאה מסטיית הנאשם לנתיב הנגדי. ככל שיתעורר ספק באשר לממצאי הבוחן שלא ניתן יהיה לבררם עקב שיפוץ הכביש יתכן ויעמוד הדבר לטובת הנאשם.

מדובר בתאונה קטלנית בה קיפחו חייהם שני בני אדם ונפצעו שלושה ולכן לא בנקל יש לקבל טענת הגנה מן הצדק. לצד זכות הנאשם להליך הוגן קיים אינטרס ציבורי להגן על שלום הציבור, על זכויות הנפגעים ולמצות הדין עם הנאשם. אכן מיצוי הדין עם הנאשם אינו חזות הכול ויש לעמוד על כך שהרשויות יתנהלו באופן תקין שיאפשר גם לנאשם לממש את מלוא זכויותיו. עם זאת לא בנקל יעשה בית המשפט שימוש בסמכותו לבטל את כתב האישום כליל ככל שיש אמצעי מידתי יותר שיהיה בו די כדי לרפא את הפגם שנפל בהתנהלות הרשות.

באיזון האינטרסים אני סבורה כי תחושת הצדק וההגינות לא נפגעה באופן שמצריך את ביטול כתב האישום וסבורני כי די בכך שרשלנותה והשתהותה של המאשימה יילקחו בשלב גזירת העונש, ככל שהנאשם יורשע בדיון.

בנסיבות אלה בקשת הנאשם לביטול כתב האישום נדחית.

ההוכחות יתקיימו במועדם.

מזכירות תשלח ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, ג' שבט תשע"ט, 09 ינואר 2019, בהעדר הצדדים.